

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук

Апостолюк Оксани Зіновіївни

на дисертаційну роботу

Рудої Ірини Ігорівни

на тему: «Державне регулювання сфери ритуальних послуг в Україні»

представлену на здобуття наукового ступеня

кандидата економічних наук

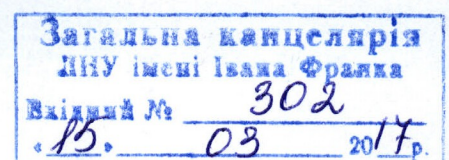
за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Актуальність обраної теми дисертаційної роботи

Сфера ритуальних послуг є найбільш резонансною та найменш вивченою і науково-обґрунтованою сферою житлово-комунального господарства. Несприятливі економічні та інституційні умови функціонування не можуть забезпечити баланс інтересів і стабільний розвиток сфери ритуальних послуг, оскільки відповідні ринки похоронно-ритуальних послуг є відокремлені регіонально, а обмежений доступ до необхідної інфраструктури забезпечує монопольне становище постачальників цих послуг.

Основною проблемою сфери ритуальних послуг є відсутність стратегічного бачення її подальшого розвитку. Враховуючи важливість впливу на соціальну сферу України, реформа державного регулювання сфери ритуальних послуг має бути законодавчо, організаційно та економічно забезпечена на чотирьох рівнях: на рівні державних органів виконавчої влади; місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування; житлово-комунальних підприємств різних форм власності; рівні споживачів послуг. Крім того, така реформа мала б поєднувати найкращі надбання зарубіжних моделей.

Проблемні питання державного регулювання діяльності організацій сфери ритуальних послуг за умов ринкових відносин досліджуються несистемно, а тому потребують поглибленого опрацювання на теоретичному

та методологічному рівнях, що зумовлює актуальність теми дисертаційної роботи, її мету, структуру та завдання.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень дисертації

Теоретичні положення, висновки та рекомендації, які сформульовані в дисертаційній роботі Рудої І.І., є науково обґрунтованими, достовірними та розробленими особисто дисертантом. Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій ґрунтується на узагальненні та аналізі законодавчих нормативно-правових документів Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України та Генеральної прокуратури України, статистичних даних Державної служби статистики України, Всесвітньої асоціації похоронних організацій, Євростату, Світового банку, аналітичних матеріалів національних та міжнародних рейтингових агентств, наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених, періодичних виданнях, матеріалах міжнародних конференцій. Виклад теоретичного матеріалу підкріплений графічним матеріалом, результатами аналізу фактичних даних та авторськими розрахунками.

Про достовірність сформульованих наукових положень, висновків та рекомендацій свідчить їх обґрунтованість та апробованість автором через наукові доповіді на наукових конференціях, впровадження отриманих наукових результатів у практику та навчальний процес, що підтверджено відповідними довідками.

Дисертаційна робота відповідає напрямам наукових досліджень, які виконувались на кафедрі економіки підприємства економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка у межах робочого часу науково-дослідних тем «Євроінтеграція України в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0110U004072) та «Регулювання

підприємницької діяльності в Україні в умовах посилення євроінтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 0114U005091). У межах зазначених держбюджетних тем обґрунтовано основні напрямки державного регулювання сфери ритуальних послуг та удосконалено механізм трансформації цієї сфери на основі закордонного досвіду.

Таким чином, основні наукові положення, висновки і рекомендації, що містяться у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані та достовірні, а дисертант виявила здатність до структурованого, логічного та обґрунтованого викладення матеріалу, що характеризує її як зрілого науковця.

Наукова новизна одержаних результатів

Представлена до захисту дисертаційна робота має наукову цінність і новизну. Найбільш значними науковими результатами дисертаційної роботи Рудої Ірини Ігорівни є такі:

- досліджено особливості надання ритуальних послуг населенню, які визначаються соціально зумовленою поведінкою покупців на ринку обмеженої місткості, а також механізм державного регулювання сфери ритуальних послуг, що дало змогу розробити програмно-цільову методику регулювання ринку таких послуг, яка дасть змогу забезпечити, з одного боку, рівні можливості для діяльності організацій різних організаційно-економічних форм, а з іншого, – виконання державних гарантій щодо надання похоронно-ритуальних послуг населенню;

- удосконалено понятійний апарат і термінологію державного регулювання сфери ритуальних послуг, зокрема уточнено такі поняття: «ритуальна послуга» «державне регулювання сфери ритуальних послуг»; «державне регулювання ритуально-похоронної діяльності»; «похоронна діяльність», що поглиблює методичні основи розуміння сутності досліджуваної теми;

- розвинено методичні засади використання економетричного моделювання залежності фінансових результатів діяльності організацій, які працюють за видом економічної діяльності «Організування поховань і надання суміжних послуг» від впливу певних соціально-економічних факторів, що дало змогу оцінити ефективність системи державної політики в сфері ритуальних послуг;

- зроблено порівняльний аналіз діючого та перспективного підходів у наданні похоронно-ритуальних послуг населенню з метою визначення напрямів формування потенційного платоспроможного попиту на них;

- удосконалено систематизацію та класифікацію соціально-економічних чинників, які мають суттєвий вплив на процеси державного регулювання сфери ритуальних послуг, і які формують основу ефективної соціальної політики держави;

- обґрунтовано значимість використання світового досвіду державного регулювання сфери ритуальних послуг для розроблення та впровадження перспективних напрямків цієї діяльності в Україні;

- розвинено теоретико-методологічні засади модернізації системи державного регулювання сфери ритуальних послуг в Україні та організаційно-методологічні положення державного регулювання цієї сфери з метою удосконалення законодавчих, нормативно-правових і методологічних основ діяльності у сфері надання ритуальних послуг населенню.

Повнота викладу основних результатів дисертаційної роботи в наукових фахових виданнях

Представлені у дисертаційній роботі положення та результати дослідження, які виносяться на захист, отримані автором самостійно і достатньо відображені у 24 наукових працях, з них: 8 статей у фахових наукових виданнях України (3,23 друк. арк.); 1 публікація в електронному науковому фаховому виданні України (0,28 друк. арк.); 1 одноосібна

публікація у науковому періодичному виданні інших держав (Польща) (0,23 друк. арк.); 1 одноосібна публікація апробаційного характеру у науковому виданні інших держав (Німеччина) (0,31 друк. арк.); 13 одноосібних праць у збірниках наукових праць та матеріалах конференцій (1,70 друк. арк.). У загальному обсязі опублікованих наукових праць за темою дисертації особисто автору належить 5,75 друк. арк.

Кількість, обсяг і якість друківаних праць відповідають вимогам МОН України та повною мірою відображають отримані наукові результати.

Висновки і основні результати дослідження конкретні, достатньо аргументовані та являють собою предмет захисту. Автореферат написаний у науковому стилі, літературною мовою, згідно з поставленими вимогами і повною мірою відображає зміст і структуру дисертації.

Теоретична цінність і практичне значення наукових результатів, можливі шляхи їх використання

Теоретичне значення результатів дослідження полягає в тому, що більшість проблем, які стосуються державного регулювання соціально важливих сфер, в тому числі, сфери ритуальних послуг, складають вагомий науковий інтерес. З огляду на це, репрезентована наукова робота є своєчасною в контексті необхідності обґрунтування теоретичних засад і розробки методичних підходів щодо удосконалення механізмів державного регулювання сфери ритуальних послуг в Україні.

Теоретичну та практичну значущість наукових результатів Рудої І.І. підтверджує широкий діапазон апробації дослідження як у науковому середовищі (статті, тези доповідей конференцій), так і з позиції практичного впровадження (довідки від державних органів влади).

Практична значущість результатів дисертаційної роботи полягає у використанні теоретичних висновків, методичних розробок і практичних рекомендацій для підвищення ефективності системи державного регулювання сфери ритуальних послуг. Окремі результати дисертації взято

до впровадження Департаментом розвитку та експлуатації житлово-комунального господарства Львівської обласної державної адміністрації – при розробці методичних рекомендацій створення єдиної муніципальної диспетчерської служби ритуальних послуг та популяризації кремації (довідка про впровадження № 01/9-01-2782 від 01.09.2016); Новояворівською міською радою – при впровадженні програмно-цільової методики формування та функціонування місцевого ринку ритуальних послуг (довідка про впровадження № 1774/10 від 10.08.2016 р.), Жулинською сільською радою – при організації роботи, яка спрямована на благоустрій територій ритуально-похоронного призначення (довідка про впровадження № 76 від 16.08.2016 р.).

Науково-теоретичні розробки дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Львівського національного університету імені Івана Франка при викладанні дисциплін «Управління потенціалом підприємства», «Державне регулювання економіки», «Регіональна економіка» (довідка про впровадження № 3876-В від 30.08.2016 р.) та Львівського державного університету внутрішніх справ при викладанні курсу «Державне регулювання економіки» (довідка про впровадження № 28 від 15.07.2016 р.).

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації

У цілому позитивно оцінюючи наукове та практичне значення одержаних автором результатів, слід вказати на деякі дискусійні положення, що мають місце в дисертаційній роботі.

1. Демонструючи співвідношення між ступенем мінливості та ступенем складності факторів впливу на економічну діяльність суб'єктів господарювання в табл. 2.2 (с. 96), слід було здійснити детальний аналіз і обґрунтування наведених інформаційних даних.

2. При побудові економетричної моделі залежності фінансових результатів діяльності організацій, які працюють за видом економічної діяльності «Організування поховань і надання суміжних послуг» від впливу

соціально-економічних факторів (с. 117-120), значну увагу зосереджено на математичних викладеннях, які носять проміжний характер.

3. Цілком слушними вважаємо пропозиції автора щодо необхідності формування пакету підзаконних актів, які висвітлюватимуть порядок виділення земельних ділянок для створення нових кладовищ і крематоріїв (с. 138-139). Водночас, робота значно виграла б, якби містила авторський розрахунок фінансових витрат держави на реалізацію цих заходів.

4. Дисертант приділяє значну увагу порівняльному аналізу діючого та перспективного підходів у наданні ритуальних послуг населенню (с. 145-150). Разом з тим, у роботі належним чином не проведено аналіз цих підходів з точки зору їх соціального ефекту та інтересів учасників ринку.

5. Визначаючи перспективи розвитку сфери ритуальних послуг в Україні з позиції економічної безпеки, доцільно було б:

- чітко навести авторське розуміння поняття «економічна безпека в контексті розвитку сфери ритуальних послуг»;

- визначити показники, які повинні бути дотримані (чи досягнуті) в частині забезпечення економічної безпеки в контексті розвитку сфери ритуальних послуг.

6. Досліджуючи зарубіжний досвід державного регулювання сфери ритуальних послуг (підрозділ 1.3), який відзначається загалом, його ґрунтовним аналізом, дисертанту доцільно було більше уваги приділити порівняльному аналізу регулятивної діяльності державних органів у країнах із різним рівнем розвитку економік. У цьому контексті практичні рекомендації щодо застосування іноземного досвіду в Україні набули б більшої конкретизації.

7. В роботі зустрічаються окремі редакційні огріхи й неточності (с.24, с.32, с.46, с. 80, с.86, с.88, с.116, с.154, с.169).

Загалом, робота виконана на високому рівні, справляє позитивне враження, а вказані зауваження й недоліки носять дискусійний характер і не знижують теоретичної та практичної цінності дисертаційної роботи.

Загальні висновки і оцінка дисертації щодо її відповідності чинним вимогам

Дисертація Рудої Ірини Ігорівни на тему «Державне регулювання сфери ритуальних послуг в Україні» є самостійним, завершеним дослідженням, яке відзначається науковою новизною, практичною спрямованістю і достовірністю представлених висновків. Дане дослідження виконане на актуальну тему та оформлене належним чином.

У відповідності з метою й завданнями дисертаційного дослідження побудова роботи має логічну структуру і відображає внутрішню єдність дисертації. В цілому, робота написана грамотно, в ній витримано науковий стиль викладення матеріалу.

Текст автореферату дисертації є логічним і виваженим, він розкриває зміст та основні положення дисертаційного дослідження. Назва автореферату і його зміст відповідають темі дисертації. Публікації автора відображають зміст дисертаційної роботи. Зміст автореферату дисертації є ідентичним основному змісту роботи.

На підставі наведеного вище вважаю, що в цілому за своєю структурою, змістом, наповненням та оформленням дисертаційна робота і автореферат відповідають вимогам п.п. 9, 11, 12, 13, 14, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів» від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами та доповненнями 19 серпня 2015 року №656 та 30 грудня 2015 року № 1159), а її автор Руда Ірина Ігорівна заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:
кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
та публічного управління
Тернопільського національного
економічного університету

О.З. Апостолюк

Підпис *О.З. Апостолюк*

Завіряю:

з загальним відділом

*Від імені кафедри
до складу вченої ради
15.03.2017 р.
Вчений секретар
Микола Миколайчук*

Григорук О.В.